

16.8.2024

Sukupuolinäkökulma vuoden 2025 talousarvioesityksessä

Talousarvioesityksen sukupuolinäkökulman tarkastelu on osa sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisen seurantaa. Se on tehty vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella (THL). Valtiovarainministeriön budjetin laatimismääräyksissä¹ todetaan, että pääluokkaperusteluihin tulee sisällyttää yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksiltaan merkittävästä talousarvioesitykseen liittyvästä toiminnasta. Lisäksi todetaan, että sukupuolivaikutuksia koskevassa tarkastelussa tulee kiinnittää huomiota sukupuolten välisen tasa-arvon yhteiskunnallisiin vaikuttavuustavoitteisiin hallinnonalalla ja niihin hallinnonalan menoihin, joilla voi olla vaikutusta tasa-arvon toteutumiseen.

Valtiovarainministeriön ehdotus vuoden 2025 valtion talousarvioksi (9.8.2024) on käyty läpi ja pisteytetty kymmenportaisella indikaattoriluvulla (ks. tarkemmin liite 1). Sukupuolitietoista budjetointia on mitattu erityisesti konkreettisten sukupuolten tasa-arvoa edistävien tavoitteiden, toimenpiteiden ja määrärahojen näkökulmasta. Pisteitä on saanut myös esimerkiksi tasa-arvoiseen henkilöstöpolitiikkaan liittyvistä maininnoista sekä yhteenvetotarkastelun otsikoinnista.

Vuoden 2025 talousarvioesityksestä pisteytys on tuotettu toista kertaa vain pääluokkaperusteluiden yhteenvetotarkastelun kirjausten perusteella. On huomattava, että tämän vuoden tulokset ovat täysin vertailukelpoisia vain kahden viime vuoden seurannan kanssa.

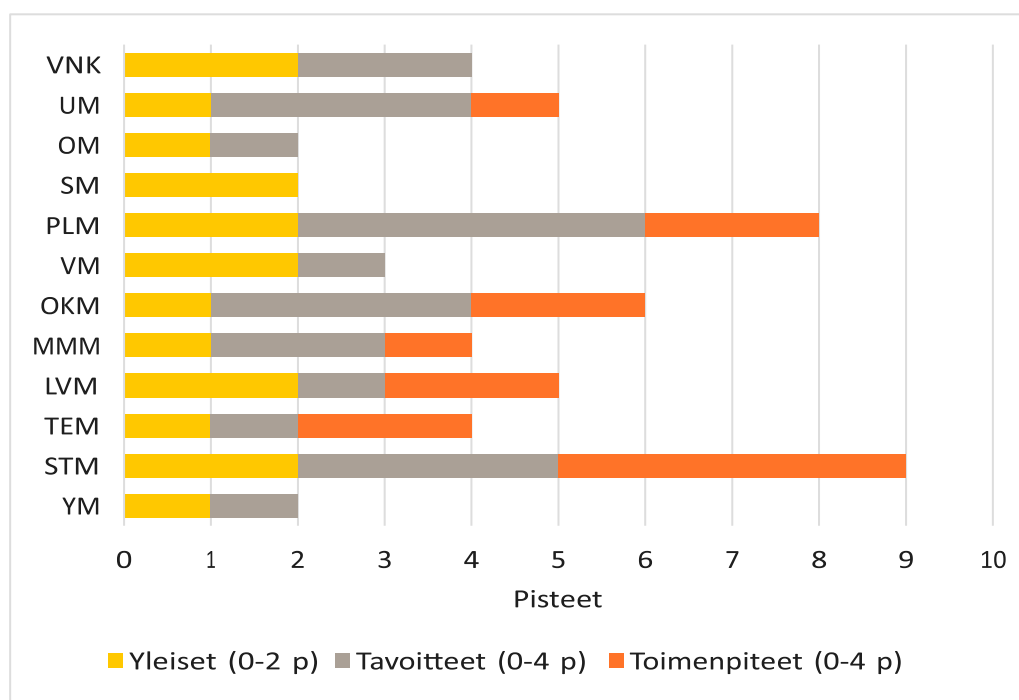
Kaikki ministeriöt tehneet yhteenvedon sukupuolten tasa-arvosta

Kaikilla ministeriöillä on jonkinlainen sukupuolinäkökulma talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa. Edellisvuoden tapaan kaikki ministeriöt ovat sisällyttäneet pääluokkaperustelujen yleisosaan erikseen otsikoidun kappaleen, jossa on tarkasteltu sukupuolten tasa-arvoa suhteessa määrärahojen jakautumiseen hallinnonalalla. Tarkastelujen sisältö ja laajuus vaihtelevat ministeriöittäin.

¹ [Valtiovarainministeriön määräys toiminta- ja taloussuunnittelusta, julkisen talouden suunnitelman valmisteluun liittyvien kehys- ja muiden ehdotusten sekä valtion talousarvioehdotusten laadinnasta \(VN/4842/2020, Helsinki 30.4.2020\)](#)

16.8.2024

Suurimmassa osassa ministeriöistä perusteluiden tekstiä on muokattu ainakin jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Osassa ministeriöitä tarkastelu pääluokkaperustelun yhteenvedossa on aiempaa suppeampi.

Kuva 1: Vuoden 2025 talousarvioesityksen sukupuolinäkökulmasta saadut pisteet ministeriöittäin

Vähintään viisi pistettä sai viisi ministeriötä: sosiaali- ja terveysministeriö (9 pistettä), puolustusministeriö (8 pistettä), ja opetus- ja kulttuuriministeriö (6 pistettä), ulkoministeriö (5 pistettä) ja liikenne ja viestintäministeriö (5 pistettä). Alle viisi pistettä saaneita ministeriöitä oli viime vuonna kahdeksan, nyt seitsemän. Viime vuonna parhaimmat pisteet vertailussa sai sisäministeriö (8 pistettä), jonka pisteet vähenivät nyt kahteen. (Ks. tarkemmin taulukko 1.)

Taulukko 1: Vuosien 2023–2025 talousarvioesitysten sukupuolinäkökulmasta saadut pisteet ministeriöittäin (vain pääluokkaperusteluiden yhteenvetotarkastelu)

Ministeriö	TAE 2025	TAE 2024	TAE 2023
VNK	4	4	4
UM	5	4	6
OM	2	3	5
SM	2	8	8

16.8.2024

PLM	8	7	6
VM	3	3	3
OKM	6	5	7
MMM	4	4	4
LVM	5	4	4
TEM	4	4	5
STM	9	7	6
YM	2	2	4

16.8.2024

Liite 1. Seurannan toteutus

Seurannassa on otettu huomioon ne talousarvioesityksen pääluokkaperusteluissa olevien yhteenvetotarkasteluiden kohdat, joissa mainitaan vaikutuksia, tavoitteita, toimenpiteitä tai määrärahoja tasa-arvon, sukupuolen, naisten, miesten, tyttöjen tai poikien kannalta.

Näitä kohtia arvioidaan suuntaa antavan pisteytyksen avulla (1–10 p).

Tarkempi kirjausten ja pisteiden erittely hallinnonaloittain on alla. Täsmälliset tavoitteet, toimenpiteet ja määrärahat on alleviivattu tekstistä.

Yleiset (0–2 p)

YHTEENVETO

Otsikoitu yhteenvetotarkastelu sukupuolivaikutuksista

0 p = ei otsikoitua yhteenvetoa 1 p = otsikoitu yhteenveto

HENKILÖSTÖ

Henkilöstöpolitiikassa tai rekrytoinnissa otetaan tasa-arvonäkökohdat huomioon (voi sisältää myös täsmällisiä tavoitteita ja toimenpiteitä) *0 p = ei mainintaa 1 p = tasa-arvo henkilöstöpolitiikassa*

Tavoitteet (0–4 p)

YLEINEN

Sukupuolinäkökulma tai sukupuolten tasa-arvo mainintana, yleistavoitteena tai huomioon otettavana seikkana ministeriön toiminnassa, politiikka-alueella tai yksittäisessä toimenpiteessä *0 p = ei yleistavoitetta, 1 p = tasa-arvo yleistavoitteena*

MÄÄRITELTY

Täsmällinen ja kohdennettu tasa-arvotavoite

0 p = ei täsmällisiä tavoitteita, 1 p = 1 täsmällinen tavoite, 2 p = 2 täsmällistä tavoitetta, 3 p = 3 tai useampia täsmällisiä tavoitteita

Toimenpiteet (0–4 p)

TOIMENPIDE

16.8.2024

Toimenpide sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi

0 p = ei toimenpiteitä, 1 p = 1–2 toimenpidettä, 2 p = 3 tai useampia toimenpiteitä

MÄÄRÄRAHA

Määräraha sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi tai määrärahan kohdentumisen erittely sukupuolen mukaan

0 p = ei määrärahoja, 1 p = 1–2 määrärahaa, 2 p = 3 tai useampia määrärahoja

16.8.2024

Liite 2. Hallinnonalakohtaiset tulokset eriteltyinä

23. Valtioneuvoston kanslia

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide		
Henkilöstö	1	Määritely	1	Määräraha		
YHTEENSÄ	2		2			4

Sukupuolten tasa-arvo

Valtioneuvoston kanslian työssä sukupuolten tasa-arvo näkyy mm. Agenda2030:n tavoitteiden edistämisessä ja eri ohjelmien kokoonpanoissa sekä tasa-arvonäkökulman huomioimisessa mm. tietoperusteisen päätöksenteon tueksi organisoiduissa tiedepaneeleissa.

Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon edistäminen on Suomelle keskeinen prioriteetti EU-politiikassa. EU toimeenpanee tehokkaasti unionin tasa-arvostrategiaa.

Valtion omistajaohjauksessa täysin valtio-omisteisten yhtiöiden hallitusvalinnoissa otetaan huomioon tasa-arvonäkökohdat siten, että kummankin sukupuolen osuus hallituksen jäsenistä on vähintään 40 % sekä huolehditaan valtioneuvoston asettamien muiden tasa-arvotavoitteiden noudattamisesta.

Valtioneuvoston kanslian omassa toiminnassa ja johtamisessa korostetaan toimintatapoja, jotka tukevat yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

16.8.2024

24. Ulkoministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide		
Henkilöstö		Määriteltä	2	Määräraha	1	
YHTEENSÄ	1		3		1	5

Sukupuolten tasa-arvo

Suomi edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia läpileikkaavasti ulkopolitiikassaan. Sukupuolten tasa-arvon takaaminen ja edistäminen sekä sukupuoleen perustuvan syrjinnän kieltäminen on myös Suomessa voimassa oleviin ihmisoikeussopimuksiin sekä EU-oikeuteen perustuva velvoite.

Naisten osallistuminen ja osallistaminen kriisien ratkaisemiseen on Suomelle tärkeä painopiste. Suomi edistää YK:n päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” toimeenpanoa niin kansallisesti kuin kansainvälisesti YK:ssa, EU:ssa, Etyjissä ja Natossa. Suomi edistää naisten osallistumista sotilaalliseen kriisinhallintaan mm. tukemalla naisrauhanturvaajien koulutusta ja rekrytointia. YK:n tavoitteena on, että rauhanturvaajista 15 % ja sotilastarkkailijoista 25 % olisi naisia vuoteen 2028 mennessä. Suomessa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa palvelevien naisten osuus on vaihdellut viime vuosina 4,7–7,8 prosentin välillä. Tavoitteena on nostaa naisten osallistumista edettäessä kohti YK-tavoitetta. Suomi pyrkii kasvattamaan naisten osuutta myös siviilikriisinhallinnassa. Suomen siviilikriisinhallinta-asiantuntijoista naisia on n. 40 %.

Suomen rauhanvälitystoiminta edistää osaltaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 (Naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoa. Suomen neljännen kansallisen Naiset, rauha ja turvallisuus -toimintaohjelman läpileikkaavia teemoja ovat naisten osallistumisen vahvistaminen, tietopohjaisuuden vahvistaminen, kumppanuuksien vahvistaminen sekä ilmasto- ja ympäristökysymysten linkitys Naiset, rauha ja turvallisuus -agendaan. Rauhanvälitykseen osoitetuilla määrärahoilla edistetään naisten osallistumista rauhanprosesseihin ja tuetaan naisrauhanvälittäjäverkostojen toimintaa.

16.8.2024

Suomen kehityspolitiikan yksi painopiste on naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien, mukaan lukien seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja oikeuksien, vahvistaminen. Painopiste näkyy mm. Suomen YK- ja kansalaisjärjestöjen rahoituksessa ja maaohjelmissa.

Kehitysyhteistyöhankkeita, joiden osa- tai päätavoitteena on naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien vahvistaminen, tuetaan arviolta 334 milj. eurolla kehitysyhteistyömäärärahoista.

Sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi kehitysyhteistyössä Suomi tavoittelee vaiheittain EU:n linjauksen mukaisesti sitä, että uusista hankkeista 85 % sisältää sukupuolten välistä tasa-arvoa edistäviä tavoitteita sekä sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistamista kaikessa kehitysyhteistyössä. Vuonna 2025 kehitysyhteistyömäärärahoista rahoitettavista uusista hankkeista n. 85 % sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita.

16.8.2024

25. Oikeusministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide		
Henkilöstö		Määriteltä		Määräraha		
YHTEENSÄ	1		1			2

Sukupuolten tasa-arvo

Oikeusministeriö työskentelee määrätietoisesti yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi yhteiskunnassa. Kaikilla on oikeus tuntee olonsa turvalliseksi ja hyväksi Suomessa.

Kansalaisten ylivelkaantuminen näkyy ulosottovelallisten määrän ja perinnässä olevien asioiden määrän kasvuna. Naisten osuus ulosottovelallisista on n. 39 %. Vuoden 2023 lopussa miehillä oli ulosottovelkaa keskimäärin 27 400 euroa ja naisilla 19 200 euroa. Miehillä oli vireillä keskimäärin 7,9 ja naisilla 8,1 ulosottoasiaa.

Vuonna 2023 vangeista n. 8 % ja yhdyskuntaseuraamuksia suorittavista n. 12 % oli naisia. Huomioidaan vankilan toiminnassa eri asiakasryhmien, kuten naisten ja nuorten, erilaiset tarpeet.

16.8.2024

26. Sisäministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen		Toimenpide		
Henkilöstö	1	Määritelty		Määräraha		
YHTEENSÄ	2					2

Sukupuolten tasa-arvo

Sisäministeriön henkilöstöpoliittinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma päivitetään vuosille 2025—2028. Suunnitelmassa määritellään tavoitteet ja toimenpiteet, joilla ministeriö kehittää henkilöstönsä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Henkilöstöpoliittisella tasa-arvolla tarkoitetaan naisten ja miesten tasa-arvon edistämistä ministeriössä osana henkilöstöpolitiikkaa ja henkilöstön kehittämistä.

Sisäministeriön hallinnonalan virastot ovat laatineet ministeriön ohjeistuksen mukaan omat yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat.

16.8.2024

27. Puolustusministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	1	Määritelty	3	Määräraha		
YHTEENSÄ	2		4		2	8

Sukupuolten tasa-arvo

Puolustusministeriön hallinnonalalla on lähtökohtana tasa-arvoinen toimintaympäristö ja yhdenvertaiset toimintatavat kaikkia organisaatiossa työskenteleviä, opiskelevia ja asepalvelustaan suorittavia kohtaan.

Naisten hakeutumista vapaaehtoiseen asepalvelukseen ja sotilastehtäviin edistetään eri toimenpitein. Kutsuntauudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa koko ikäluokan maanpuolustustietämystä, mikä osaltaan voi kannustaa naisia hakeutumaan asepalvelukseen. Asevelvollisten ja vapaaehtoisesti palvelukseen hakeutuvien naisten kutsuntaprosessin eri vaiheita kehittämällä luodaan selkeä, valtakunnallisesti yhteismitallinen ja loogisesti etenevä kokonaisuus, joka palvelee laajasti uudistukselle asetettuja tavoitteita. Vapaaehtoiseen asepalvelukseen hakeutuvien naisten määrää pyritään kasvattamaan asteittain 2 000:een. Vuosina 2020—2023 toteutettu yhteismajoituskokeilu on vakiinnutettu säädösmuutoksin.

Puolustushallinnon tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmissa kuvataan toimet, joilla tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti edistetään ja epäkohtiin puututaan. Asevelvollisten koulutuksessa pyritään enenevissä määrin huomioimaan tasa-arvo ja muu monimuotoisuus. Yhdenvertainen ja myönteinen palveluskokemus on keskeistä kaikkialla Puolustusvoimissa. Suunnitelmissa huomioidaan myös valtioneuvoston rasmin vastaisen ja hyvien väestösuhteiden edistämisen toimintaohjelma (Oikeusministeriön julkaisuja 2021:34) ja yhdenvertaisuustiedonanto (Valtioneuvoston tiedonanto 31.8.2023 VNT 2/2023 vp).

Puolustushallinto toteuttaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 ”Naiset, rauha ja turvallisuus” ja sitä tukevan neljännen kansallisen toimintaohjelman

16.8.2024

2023—2027 periaatteita kaikissa sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa. Tasa-arvoisuuden ja yhdenvertaisuuden näkökulmat sisällytetään turvallisuussektorin ja kriisinhallinnan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen, arviointiin ja koulutukseen. Tavoitteena on, että naisten osuus sotilaallisesta kriisinhallintahenkilöstöstä on vähintään 7 % ja että genderneuvonantajien ja -yhdyshenkilöiden määrää lisätään. Puolustushallinto on mukana EU- ja Nordefco-yhteistyössä sekä Naton jäsenmaana kehittämässä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää kriisinhallintatoimintaa.

16.8.2024

28. Valtiovarainministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide		
Henkilöstö	1	Määriteltä		Määräraha		
YHTEENSÄ	2		1			3

Sukupuolten tasa-arvo

Valtiovarainministeriön pääluokan menoista noin 95 % on erilaisia säädös- tai sopimusperusteisia etuuksia, jäsenmaksuja ja tukia, joihin ei liity välittömiä sukupuolivaikutuksia.

Progressiivinen henkilöverotus pienentää nettotulojen eroja sukupuolten välillä. Henkilöverotus (ansio- ja pääomatuloverotus) kokonaisuudessaan tasaa sukupuolten välisiä tuloja verotuksen jälkeen siten, että naisten tulojen osuus miesten tuloista on verotuksen jälkeen keskimäärin 4,6 %-yksikköä korkeampi kuin ennen verotusta.

Peruspalvelujen valtionosuuksilla rahoitetaan kuntien järjestämiä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palveluita. Vuoden 2025 alusta peruspalvelujen valtionosuuksilla rahoitetaan myös kuntien järjestämiä työ- ja elinkeinopalveluista sekä kotoutumispalveluita. Valtion yleiskatteellisella rahoituksella rahoitetaan hyvinvointialueita, jotka vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palveluiden järjestämisestä.

Valtion työskentelytapojen digitalisointi ja mahdollisuus monipaikkaisen työn tekemiseen tukevat esimerkiksi kotoa tehtävää työtä. Joustavat työn tekemisen muodot tukevat etenkin pienten lasten vanhempien työllistymistä vähentämällä tarvetta perhevapaisiin. Tämän arvioidaan vaikuttavan sukupuolten tasa-arvon kehittymiseen myönteisesti.

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla otetaan huomioon sukupuolivaikutukset lainsäädännön valmistelussa, henkilöstö- ja työnantajapolitiikassa, hankkeissa, talousarvion valmistelussa ja virastojen tulosohtauksessa.

16.8.2024

29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenvedo	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö		Määriteltä	2	Määräraha	1	
YHTEENSÄ	1		3		2	6

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on tavoitteena varhaiskasvatuksessa sekä esi- ja perusopetuksessa. Perusopetus kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia eri oppiaineiden opinnoissa sekä lisää tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta. Tasa-arvolain velvoite tehdä tasa-arvosuunnitelma koskee koko koulutusjärjestelmää.

Sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita edistetään osana toisen asteen koulutuksen kehittämistoimia. Uudistusten keskeisinä tavoitteina on turvata yksilöiden ja alueiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koulutuspalvelujen saatavuudessa. Näitä tavoitteita edistetään panostamalla opintojen ohjaukseen ja moniammatilliseen tukeen siten, että jokainen opiskelija saa tarvitsemansa tuen siirtyäkseen koulupolulla eteenpäin. Lukiokoulutuksen saavutettavuus turvataan alueilla, joilla lasten ja nuorten määrä vähentyy voimakkaasti. Ammatillisen koulutuksen tavoitteena on varmistaa jokaiselle opiskelijalle riittävät ammatilliset ja sivistykselliset valmiudet sekä työelämätaidot siirtyä opintojen jälkeen työelämään tai jatko-opintoihin. Koulutuksen keskeyttämistä toisella asteella vähennetään määrätietoisesti.

Työ- ja opiskeluhyvinvointiin panostaminen on nostettu yhdeksi keskeiseksi korkeakoulujen yhteiseksi sopimuskauden 2025—2028 tavoitteeksi. Korkeakoulun on edistettävä toiminnassaan suunnitelmallisesti ja korkeakouluyhteisöä osallistaen yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja korkeakouluyhteisön monimuotoisuutta. Lisäksi korkeakoululla tulee olla saavutettavuussuunnitelma, jonka tavoitteiden toteutumista seurataan korkeakouluissa säännöllisesti.

16.8.2024

Kulttuurin ja taiteen sekä liikunnan ja nuorisotyön toimialalla sukupuolten tasa-arvon tavoitteita edistävät mm. laki kuntien kulttuuritoiminnasta, taiteen valtionavustusjärjestelmän toimeenpano, koululaisten harrastustoiminnan laajentaminen, opetus- ja kulttuuriministeriön toimenpideohjelma moninaisuuden edistämiseksi, taide- ja kulttuurialan uusi eettinen ohjeisto, liikuntalaki, liikuntapoliittisen selonteon toimeenpano ja nuorten työpajatoiminnan laajentaminen. Sukupuolten tasa-arvo on kriteerinä liikuntaa edistävien järjestöjen yleisavustuksissa ja sillä on vaikutusta avustuksen määrän harkintaan. Nuorisolain perusteella valtakunnallisille nuorisotalon järjestöille myönnettävissä yleisavustuksissa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat yksi arviointiperuste. Suomen elokuvasäätiö edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta elokuva-alalla mm. av-tuotannoille suunnatun digitaalisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyökalun avulla.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja hallituksen tasa-arvopolitiikan toteutumista edistetään vakiinnuttamalla sukupuolinäkökulman huomioivat hallinto- ja toimintatavat asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Sukupuolivaikutusten arviointi sisällytetään osaksi säädösvalmisteluprosesseja. Hallinnonalan tulosoajaukseen sekä toiminnan ja talouden suunnitteluun sisällytetään toimenpiteiden vaikuttavuuden seuranta. Valtionavustusten haku- ja myöntöprosesseissa huomioidaan sukupuolten tasa-arvon edistäminen ja hallinnonalan toimintojen sukupuolivaikutuksia seurataan tilastoinnin ja tutkimusten avulla.

Eräitä toimialan tunnuslukuja sukupuolen mukaan

(taulukko)

16.8.2024

30. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö		Määritely	1	Määräraha		
YHTEENSÄ	1		2		1	4

Sukupuolten tasa-arvo

Maa- ja metsätalousministeriö jatkaa yhdenvertaisuuden edistämistä sekä hallituksen sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista ja sisällyttämistä lainvalmisteluun, toiminnan ja talouden ohjaukseen sekä muihin tasa-arvon kannalta merkittäviin toimintoihin. Maa- ja metsätalousministeriön pääluokan menoista noin 90 % on siirtomenoja, joilla tuetaan eri politiikkasektoreiden vaikuttavuustavoitteiden saavuttamista. Pääsääntöisesti tukien myöntämisperusteena ei ole niiden vaikutus sukupuolten tasa-arvoon.

Maaseudulla pääosa työikäisestä väestöstä on miehiä ja varsinkin harvaan asutulla maaseudulla miehiä on huomattavasti enemmän kuin naisia. Erot ovat suurimmat nuorten aikuisten ikäluokassa. Yhteisen maatalouspolitiikan, maaseudun kehittämisen ja luonnonvaratalouden toimeenpanossa on tavoitteena huomioida eri väestöryhmien tarpeet, vaikka tukijärjestelmiä tai tukien myöntämisen perusteita ei ole rakennettu sukupuolinäkökulmasta. Esimerkiksi nuorten viljelijöiden aloitustuessa seurataan yritystoiminnan aloittaneiden sukupuolijakaumaa. Erityisesti useissa paikallisten Leader-toimintaryhmien kautta toteutetuissa hankkeissa on tavoitteena erilaisten ryhmien kuten nuorten, vanhusten, maahanmuuttajien ja työttömien osallistuminen alueen kehittämiseen. Tämä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta, ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Leader-toiminnassa esimerkiksi seurataan päättävän elimen eli hallituksen sukupuolijakaumaa.

16.8.2024

31. Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	1	Määriteltä		Määräraha		
YHTEENSÄ	2		1		2	5

Sukupuolten tasa-arvo

Liikenne- ja viestintäministeriön toimeenpanee suunnitelmaa toiminnallisesta yhdenvertaisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta vuosille 2023—2025 sekä henkilöstöpoliittista tasa-arvosuunnitelmaa ministeriön henkilöstöpoliittisen strategian linjausten mukaisesti. Suunnitelmilla toteutetaan valtioneuvoston tiedonantoa yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämisestä suomalaisessa yhteiskunnassa. Ministeriön ja hallinnonalan toiminnan tavoitteena on yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon jatkuva parantaminen ja toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön jatkuvuuden varmistaminen hallinnonalalla. Näiltä osin on arvioitu ensimmäistä kertaa yhdenvertaisuuden lähtötilanne ministeriössä ja sen hallinnonalalla hyödyntämällä yhdenvertaisuusvaltuutetun digitaalista raportointityökalua yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnittelun parantamiseksi, ja ministeriön työjärjestyksessä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyö on ensimmäistä kertaa vastuutettu konserniohjausosaston tehtäväksi. Ministeriö myös toteuttaa ministeriön johdolle koulutusta sukupuolinäkökulman valtavirtaistamisesta.

Sukupuolten tasa-arvo

Liikenne- ja viestintäministeriön ja sen hallinnonalan suunnitelma toiminnallisesta yhdenvertaisuudesta ja sukupuolten tasa-arvosta vuosille 2023—2025 on hyväksytty ja sen toimeenpano on käynnistynyt.

Suunnitelman tavoitteena on yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon jatkuva parantaminen ja toiminnallisen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyön jatkuvuuden varmistaminen hallinnonalalla. Suunnitelma määrittelee sitä, kuinka hallinnonalan viranomaisen omassa toiminnassaan edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa.

16.8.2024

Suunnitelmassa on asetettu tavoitteet kuudelle liikenne- ja viestintäministeriön ja sen hallinnonalan toiminnan osa-alueelle: 1) johtaminen, ohjaus ja hallinto, 2) vaikutusten arviointi ja tutkimus, 3) koulutus, 4) vaikuttaminen ja viestintä, 5) osallisuus ja osallistaminen sekä 6) yhdenvertainen liikenne ja viestintä. Hallinnonalan johtamisen ja toiminnan ohjauksen tavoitteena on tällöin esimerkiksi se, että yhdenvertaisuus- ja tasa-arvonäkökulma otetaan kokonaisvaltaisemmin huomioon ministeriön ja sen hallinnonalan suunnittelussa, kehittämisessä, ohjauksessa, budjetoinnissa ja valvonnassa. Toiminnallinen yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvotyö ovat tällä tavalla osa liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan strategista toimintaa.

Hallinnonalan henkilöstösuunnittelun tavoitteena on oikein mitoitettu ja osaava henkilöstö, joka työskentelee ilmapiiriiltään hyvässä työyhteisössä hyväksytyjen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmien mukaisesti.

16.8.2024

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	1	
Henkilöstö		Määriteltä		Määräraha	1	
YHTEENSÄ	1		1		2	4

Sukupuolten tasa-arvo

Alueiden kehittämisen suunnittelujärjestelmässä otetaan huomioon eri väestöryhmien tarpeet alueiden kehittämisen kokonaisuudessa. Sukupuolten tasa-arvon toteuttamisen varmistamiseksi kiinnitetään erityistä huomiota sukupuolten osallistumisen turvaamiseksi suunnittelujärjestelmään kuuluvien toimielinten toimintaan. Alueiden hyvinvoinnin kannalta sukupuolten tasa-arvon edistäminen on myös alueen kilpailukykyyn ja vetovoimaisuuteen liittyvä kysymys, joka liittyy niin tasapainoisen väestörakenteen kuin työpaikkojen, yritystoiminnan, palvelujen ja alueen vetovoimaisuuden säilymiseen.

Maahanmuuttajanaiset nostetaan kotoutumis- ja työllisyystoimien erityiseksi kohderyhmäksi vahvistamaan heidän osallisuuttaan työelämässä ja muussa yhteiskunnassa.

Työelämän tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään mm. työllisyyden ja yrittäjyyden toimenpiteiden avulla. Työvoimapalveluiden uudistusten jatkamisella tuetaan työllistymistä. Tehokkailla työvoima- ja yrityspalveluilla rohkaistaan osaamisen uudistamiseen ja ammatilliseen liikkuvuuteen, mikä on olennaisen tärkeää erityisesti rakennemuutostilanteissa.

Eräitä tunnuslukuja sukupuolen mukaan

(taulukko)

Uuden ohjelmakauden EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmassa Uudistuva ja osaava Suomi 2021—2027 sukupuolten tasa-arvo on huomioitu läpileikkaavana periaatteena. Sen lisäksi, että tasa-arvoa edistetään kaikissa hankkeissa, voidaan rahoittaa myös hankkeita, joiden pääasiallisena tavoitteena on sukupuolten välisen

16.8.2024

tasa-arvon edistäminen. Hankkeiden tulee noudattaa EU:n perusoikeuskirjan mukaisia oikeuksia ja periaatteita ml. sukupuolten tasa-arvo. Kaikissa jäsenmaissa pitää lisäksi seurata tasa-arvoa edistävien hankkeiden rahoitusosuutta yhtenevän luokittelujärjestelmän mukaisesti.

16.8.2024

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide	2	
Henkilöstö	1	Määriteltä	2	Määräraha	2	
YHTEENSÄ	2		3		4	9

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on sosiaali- ja terveysministeriön strategisena vaikuttavuustavoitteena ja sen raportointiin on kolme sukupuolten tasa-arvon edistämistä mittaavaa indikaattoria. Lisäksi muita indikaattoreita tarkastellaan erikseen sukupuolittain. Ministeriön tehtävä on kahtalainen: toisaalta sukupuolten tasa-arvoa edistetään osana ministeriön ja hallinnonalan toimintaa eli valtavirtaistamalla sukupuolinäkökulmaa ja toisaalta ministeriöllä on vastuu tasa-arvopolitiikasta ja -lainsäädännöstä sekä kansainvälisestä ja EU-yhteistyöstä sukupuolten tasa-arvoon liittyen.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä toiminnassa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

Tasa-arvopolitiikassa tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa mm. laatimalla hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma, jossa laaditaan taloustieteellinen vaikuttavuusanalyysi. Vuonna 2025 valmistuu tasa-arvobarometritutkimus ja jaetaan valtioneuvoston kansainvälinen tasa-arvopalkinto (IGEP).

Valtakunnalliset tavoitteet sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle päivitettiin vuoden 2024 alussa. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on yksi hyvinvointialueiden järjestämien sosiaali- ja terveyspalveluiden tavoitteista ja konkreettisesti hyvinvointialueilta edellytetään toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen suunnitelman laatimista, joiden kehittymistä THL arvioi. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon

16.8.2024

palvelujen sisällöllistä kehittämistä rahoitetaan ja ohjataan vuosina 2022—2025 Suomen kestävä kasvun ohjelmasta, jonka yhtenä yleisenä tavoitteena on tasa-arvon edistäminen.

Sosiaaliturvakomitean työ jatkuu uudella hallituskaudella. Uudistamishdotukset sisältävät myös sukupuolten tasa-arvoa edistäviä sosiaaliturvan kehittämissityksiä. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 27,55 milj. euroa. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle (NAPE) on varattu 150 000 euroa. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön on osoitettu 46 000 euroa. Alaikäisille suunnatun Lastenasiantalo/Barnahus-toimintamallin vakiinnuttamiseen osoitetaan vuodelle 2025 2,8 milj. euroa. Seritukikeskukset auttavat täysi-ikäisiä seksuaaliväkivaltaa kohdanneita hyvinvointialueiden omalla rahoituksella. Tasa-arvopolitiikassa tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa mm. laatimalla hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma.

lääkäiden toimintakyvyn ja kotona pärjäämisen tukemiseen sekä omaishoitajien hyvinvoinnin, toimintakyvyn ja terveyden edistämiseen kohdennetaan vuosina 2024—2027 terveyden edistämisen määrärahaa 27 milj. euroa. Noin 50 000 omaishoitajasta 70 % on naisia. Vuonna 2025 huomio on erilaisissa kuormittavissa tilanteissa.

Sukupuolten tasa-arvo huomioidaan myös esim. vammaispalvelulain soveltamisalaa koskevassa säädösvalmistelussa.

16.8.2024

35. Ympäristöministeriön hallinnonala

Yleiset	0–2 p	Tavoitteet	0–4 p	Toimenpiteet	0–4 p	Yht.
Yhteenveto	1	Yleinen	1	Toimenpide		
Henkilöstö		Määriteltä		Määräraha		
YHTEENSÄ	1		1			2

Sukupuolten tasa-arvo

Ympäristöministeriön hallinnonalalla sukupuolten tasa-arvoa edistetään toimialalla säädös- ja informaatio-ohjauksen keinoin mm. rakennettua ympäristöä koskevassa ohjauksessa ja päätöksenteossa. Talousarvion määrärahoilla ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon.